

Förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken (S 2024:02)

Särskild utredare: Agneta Karlsson, generaldirektör TLV

Sekreterare: Anne-Marie Lindström, Hanna Mühlrad och Maria Renström

Kontaktuppgifter

Anne-Marie Lindström

anne-marie.lindstrom@regeringskansliet.se

Hanna Mühlrad

hanna.muhlrad@regeringskansliet.se

Uppdrag, sammanfattning

Föreslå ett kompletterande hälsoekonomiskt ramverk för att stärka uppföljningen och utvärderingen av folkhälsopolitiken

Utvärdera effekterna av alkoholpolitikens olika styrmedel och bedöma hur väl dessa har uppfyllt sitt syfte.

Expertgruppen

Björn Trolldal, **CAN**

Anna Bessö, **Folkhälsomyndigheten**

Josefin P Jonsson, **Folkhälsomyndigheten**

Kristian Bolin, **Göteborgs universitet**

Fredrik Holstein, **Livsmedelsverket**

Nils Janlöv, **Myndigheten för vård- och omsorgsanalys**

Per Lytsy, **SBU**

Filippa Myrbäck, **SKR**

Mimmi Åström, **Socialstyrelsen**

Douglas Lundin, **TLV**

Jenny Jans, Finansdepartementet

Jenni Lundh, Socialdepartementet

Hanna Hultin, Socialdepartementet

Paula Ericson, Socialdepartementet

Kunskapsinhämtning

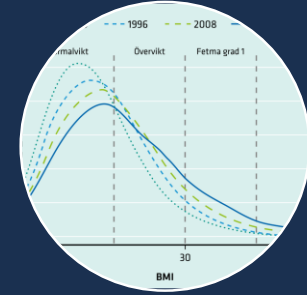
Expertgruppen

CAN, Folkhälsomyndigheten, Göteborgs universitet, Livsmedelsverket, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, RK, SBU, SKR, Socialstyrelsen, TLV

Andra sakkunniga

Forskare
Idéburna organisationer
Intresseorganisationer
Övriga myndigheter

Möjlighet till egna analyser

Uppdraget att utvärdera alkoholpolitikens olika styrmedel

Bakgrund

Alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsa genom att minska medicinska och sociala skador orsakade av alkohol

Sedan 2004 har alkoholkonsumtionen minskat utan att tillgängligheten till alkohol begränsats

Därtill har forskningen om alkoholens skadeverkningar utvecklas

”En bred och gedigen utvärdering av alkoholpolitiken behövs för att söka svar på hur effektiva politikens olika styrmedel är och hur dessa sammantaget fungerar samt i vilken utsträckning de alkoholpolitiska målen nås (bet. 2021/22:SoU10 punkt 2, rskr. 2021/22:150)”

Vårt uppdrag

1. **Undersöka och utvärdera effekterna av alkoholpolitikens olika styrmedel** ur ett **folkhälsopolitiskt** och **samhällsekonomiskt perspektiv**, och
2. **Bedöma hur effektiva dessa styrmedel är samt hur väl de har uppfyllt sitt syfte**, som är att uppnå det **alkoholpolitiska målet** om att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar.

Övergripande fokus och avgränsningar

Detaljhandelsmonopolet

Administrativa styrmedel:

Öppettider, butiksetablering och
ålderkontroller

Alkoholskatten

Övergripande fokus och avgränsningar

Samhällsekonomiskt och folkhälsopolitiskt perspektiv med fokus på alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar

- Effekter för olika grupper i samhället avseende exempelvis:
  - socioekonomisk ställning, kön och ålder.
- Jämlikhetsaspekter bör beaktas samt barnperspektiv. Bärning på flera målområden.

Mer om fokus och avgränsningar

Det övergripande alkoholpolitiska målet

- att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar

Kompletterande mål som riksdagen beslutat om i ANDTS-strategin

- att tillgången till alkohol ska minska,
- att barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter av alkohol,
- att antalet barn och unga som börjar använda alkohol ska minska,
- att antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol ska minska,
- att antalet personer som dör eller skadas av sitt eget eller andras bruk av alkohol ska minska.

Metoder och tillvägagångsätt

Systematiska litteraturöversikter

- Effekter av detaljhandelsmonopolet och alkoholskatten

Deskriptiv analys

- Alkoholkonsumtion, skadeverkningar och kostnader

Egna studier

- Både kvantitativ och kvalitativ ansats

Övriga rapporter och studier

Uppdraget om ett hälsoekonomiskt ramverk

Kort bakgrund

- För att nå det folkhälsopolitiska målet om en jämlik hälsa i befolkningen behövs kunskap om hur vi som samhälle använder våra skattemedel på ett effektivt sett.
- Det finns ett behov av att identifiera områden som behöver prioriteras samt kunskap om vilka folkhälsoinsatser som ger störst samhällsnytta.
- Uppföljningen av folkhälsopolitiken ska därför kompletteras med ett hälsoekonomiskt ramverk.

Mål för folkhälsopolitiken

Ett övergripande nationellt mål: att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation

8 målområden → bestämningsfaktorer

30 kärnindikatorer för att följa de folkhälsopolitiska målområdena

5 indikatorer som sammanfattar de fysiska och psykiska hälsotillstånden.

Vårt uppdrag

Utredningen ska lämna en rad olika förslag på hur det nuvarande uppföljningssystemet kan stärkas genom ett hälsoekonomiskt ramverk, med fokus på:

1. Deskriptiva analyser och prognoser över kostnadsutvecklingen för påverkbara ohälsotal, med syfte att ge vägledning om vilka områden inom folkhälsan som bör prioriteras
  2. Hälsoekonomiska utvärderingar av folkhälsoinsatser för att identifiera kostnadseffektiva insatser på folkhälsoområdet
- Ge konkreta exempel med avstamp i olika befintliga verksamheter i Sverige samt dra lärdomar från andra länder

Vårt uppdrag

Kartlägga och analysera viktiga förutsättningar för ett hälsoekonomiskt ramverk på FH-området

- Datatillgång
- Huvudmannaskap
- Samarbete och samverkan
- Spridning
- Ramar för jämförbar och transparant uppföljning och utvärdering
- Incitament för stärkt uppföljning
- Etiska överväganden

Tack så mycket!

